

Vankó Zsuzsanna: „...Akit az én lelkem szeret”

A párkereső fiatalok lelkigondozása során felmerülő kérdésekről beszélgettünk főiskolánk nappali tagozatos hallgatóival a lelkigondozástani szeminárium keretében. Külön fejezetet szenteltünk ennek a témának, mivel a tapasztalatok azt mutatják, hogy itt legalább olyan nagy gondok vannak, mint a házassággondozás területén.

Néhány évvel ezelőtt megdöbbenett egy fiatal testvérünk megjegyzése, aki azt mondta, hogy valahogyan természetellenesek a fiúk és lányok kapcsolatai a gyülekezetben, ritka a jól induló udvarlás, barátkozás, és sok fiatal lelki sérüléseket hordoz emiatt. Az első szemináriumi megbeszélésen is hasonló mondat hangzott el: „A fiatalok nagy része azért depressziós a gyülekezetben, mert a párkeresés gyötrelmes probléma számukra.”

Ez bizony komoly gond. A gyülekezetben felnövő, valamint a gyülekezet baráti köréhez tartozó fiatalok a közösségen belül keresik társukat. Ez természetes és helyén is van így. Minden közösségnek ki kell alakítania az udvarlás és párkeresés nemes értelemben vett „kultúráját”, vagyis „ki kell művelnie” az egészséges eszméket és a helyes formákat erre vonatkozóan. Egy biblikus keresztény közösségben nagy segítség, hogy mindent a biztosan jó irányt adó bibliai elvekre lehet építeni. A közösségre vár azonban a feladat, illetve rajta nyugszik az a felelősség, hogy a fent említett „kiművelést” ezek alapján elvégezze. Segíteni kell a fiataloknak, mert egyedül mindenki tehetetlennek érzi magát az esetleg már meglévő rossz szemlélet, avagy a csetlőé-botló, kialakulatlan gyakorlat javítását illetően, noha látja, hogy az sem a bibliai elveknek, sem a természetes jó érzésnek, vagy ízlésnek nem felel meg. A nyári tábor-összejöveteleken évről évre sok beszélgetés folyik a szerelem-házasság témáról. Mindezek ellenére hiányzik az udvarlás etikájának és megfelelő formáinak az egyezményes „kimunkálása”, és ennek a tudatosítása, meghonosítása a közösségben, elsősorban a közvetlenül érintett gyülekezeti ifjúság körében.

Ebben a cikkben a lelkigondozástani szemináriumon kikristályosodott meglátásokat foglalom össze az Útjelző felkérésére. Javaslom, hogy induljon a lap hasábjain párbeszéd erről a témáról. Remélhetőleg sok hozzászólás érkezik majd, s ezek legalábbis elindítják azt az egészséges folyamatot, amelyekre olyan nagy szükség van.

A helyes szemlélet mindenképpen előzménye és alapja a tisztességes és egészséges udvarlásnak. Kicsit szomorú és szégyenletes leírni, de – mivelhogy elengedhetetlenül fontos szembenézni a valósággal, a hibákkal – mégiscsak felidézem, amiket nemegyszer hallottam hangoztatni gyülekezetbe járó fiúktól: „Azért az sem baj, ha jó a lába”, „Nálam csak azok a lányok jöhetnek számításba, kik egy súlyhatárt nem lépnek át” stb. Nem mindenki fogalmaz ilyen durván, mindazonáltal sokan úgy vélik, hogy a külső vonzerő mégiscsak elsődleges, vagy legalábbis erre építenek a gyakorlatban. Noha természetesen ennek is megvan a maga szerepe, a tiszta és értékes szerelem esetében a társak azt vallják egymásról, amit a menyasszony mond vőlegényéről az Énekek Énekében: „...akit az én lelkem szeret.”

Minden fiatalnak meg kell értenie a különbséget, amelyről az alábbi idézet beszél: „Az igazi szerelem... jellegében teljesen különbözik az ösztönök által felkeltett szerelemtől... Az igazi szerelem nem erős, tüzes, fékezhetetlen szenvedély. Ellenkezőleg, nyugodt és mély a természete. (...) A szerelem olyan szent érzés, amit csak kevesen ismernek igazán. Gyakran használt, de meg nem értett kifejezés. Az ösztön izzó parázslása, két fiatal egymás iránt érzett elragadtatása nem szerelem, nem érdemli meg ezt a nevet. Az igazi szerelemnek értelmi alapja van, a szeretett lény mély, alapos ismerete. Ne feledd el, hogy csak az ösztönös szerelem vak... Tárgya éppúgy lehet méltatlan, mint méltó. Parancsolj nyugalmat és hűvösséget az ilyen

szerelemnek!” (E. G. White: Levelek szerelmes fiataloknak; Advent Kiadó, 1995. 22, 27. o.)

A „Lelkek szeretete” mindenkor csak alapos, kölcsönös megismerés eredményeképpen bontakozhat ki – ez nyilvánvaló, kétségtelen igazság. Az ilyen szeretet születik és érlelődik – természetes, tapintatos, a másik személyiségét tiszteletben tartó ismerkedési folyamat során. De éppen ezzel az ismerkedéssel van a baj! Azzal tudniillik, hogy sok esetben sehogy sem akar megindulni a természetes barátkozás. Sokan vannak, akik őszintén a bibliai elveket szeretnék követni, de akaratlanul is hat rájuk a körülvevő világ szemlélete, gyakorlata. Ott pedig lassan elfelejtik, mit is jelent a türelmesen, egészségesen, szépen kibontakozó ismerkedés.

Éppen ezért őrizni és ápolni kell az udvarlásnak azt a formáját, amely Isten szerint való, s az emberi léleknek, az ember teremtményi rendeltetésének megfelelő.

Az ismerkedés kezdeményezése a fiúk kezében van. A Biblia alapján is, a fiúk és lányok pszichikai adottságai alapján is rendben lévőnek kell ezt tekinteni. De hogyan kezdeményezzenek? Sok becsületes, jóra való fiú szenved a gyülekezetben attól, hogy nem tudja eltalálni, mit mondjon vagy tegyen. És szenvednek a lányok is, akik találgatnak, csalódnak, olykor bosszankodnak az ügyetlen vagy tapintatlan közeledés miatt. Ami pedig a legnagyobb baj: elvész az a természetesség, amelyre pedig nagy szükség van, hogy az ismerkedésben kellő szerep jusson a gondolkodó értelemnek, az Isten tanácsát, vezetését kereső lelkiismeretnek is. Így aztán sok rosszízű élmény kapcsolódik ahhoz, ami pedig lehetne értelmes, tiszta és szép. Sok minden eldől a jó vagy rossz, egészséges vagy helytelen kezdeten.

Nem feltétlenül úgy kell kezdeni egy fiúnak az udvarlást, hogy megmondja a lánynak: tetszik neki, avagy mond valami erre utaló sejtelmes, vicces vagy sajátos dolgot, esetleg elhívja valahová, vagy még mielőtt bármiféle érdemi ismerkedésről szó lenne, bejelenti, hogy komoly szándéka van! Mindez rögtön természetellenes izgalmat kavart, feszélyezetté teszi mindkettőjüket, általában árt az ismerkedési folyamatnak, vagy éppen lehetetlenné is teszi azt. Az intelligensen gondolkodó lányok nagy részben ellenérzéseket kelt az ilyen közeledés. Lehet, hogy a fiú egyébként szimpatikus lett volna nekik, de nekikeserednek azon, hogy ilyen lehetetlen módon tud csak közeledni hozzájuk.

Az a legegyszerűbb módja az udvarlás kezdeményezésének, hogy a fiú minél többet igyekszik annak a lánynak a közelében lenni, akivel barátkozni szeretne. Mindezt tapintatosan teszi, de mégis kifejezi, hogy érdeklődik iránta. Például megtudja, hogy a lány milyen közös alkalmakon vesz részt, és ő is elmegy oda, vagy meghívja másokkal együtt valahová, és ilyenkor nem feltűnően, de igyekszik beszélgetni vele. Tehát nem „tapad rá”, de keresi a társaságát. Így azután előbb-utóbb „megéri” a helyzet ahhoz, hogy szóban is kifejezze: szeretné mélyebben, komolyabban megismerni.

Az ilyen udvarláskezdeményezéshez persze feltétlenül megkívántatik a fiú részéről az az erkölcsi minőség, hogy előzetesen keresztény módon megfontolja, kinek szeretne a közelébe jutni, majd pedig jobban megismerni őt. Ekkor még nyitott kérdés, hogy egymáshoz illenek-e, azt azonban mindenképpen át kell gondolnia, nem áll-e fenn kizáró ok, továbbá biztosnak kell lennie abban, hogy nem csupán külső vonzerő, hanem valamely belső érték megcsillanása vagy megsejtése miatt döntött a megismerkedés mellett.

Nagyon kiábrándító egy lánynak, ha közeledik hozzá egy fiú – félreérthetetlenül kifejezve ezt valamilyen módon -, de azután, ha a lány úgy mond nem ugrik rögtön a nyakába (mert szemérmesebb, nehezebben megközelíthető, hiszen a lányok sokszor szoronganak, nem tudják, vagy nem merik rögtön kifejezni a viszontszimpátiájukat), akkor gyorsan feladja az egészet, és máris „másik ágra száll”. Az ilyenfajta állhatatlanság és komolytalanság nagyon bántó, nem csak a lány számára, hanem a fiú is könnyebb fajsúlyúnak mutatkozik be ezáltal.

Legfőbb ideje a lányok magatartásáról is szólni. Sajnos egyáltalán „nem maradnak el”

a fiúk mögött, sokféle helytelenség lehető fel náluk is. Sokszor túl romantikusak, elképzelik, hogyan kell „álmaik lovagjának” közelednie hozzájuk, és ha ez „nem jön be”, akkor mindjárt leírják a fiút. Nincs alázatuk, türelmük, keresztény hozzáállásuk, hogy megvizsgálják: esetleg értékes ember az, aki talán nem olyan romantikusan, netán ügyetlenül, de őszintén közeledik hozzájuk. A fiúk sokszor visszaélnék a helyzetükkel (tudniillik általában kevesebben vannak, mint a lányok, és ők a kezdeményezők), viszont sok esetben a lányok is hajlamosak a fölényeskedésre, a kacér vagy büszke „válogatásra”. Tisztelet a kivételnek! További gyakori hiba a zavart és elzárkózó viselkedés, természetellenesen és őszinteség nélkül. Noha valójában örülnek a fiú közeledésének, mintha valami megkötné őket belülről, éppen az ellenkező magatartást tanúsítják, amit a fiú visszautasításnak értelmezhet. Aztán jön a késő bánat.

Súlyos hiba viszont az is, ha egy lány „rátapad” arra a fiúra, aki közeledni kezdett hozzá, vagy akit ő kiszemelt magának! Megalázza ez rá nézve, és visszataszító a fiú, valamint a többiek számára. Az is nagyon szomorú jelenség persze, ha a lánynak sikerül így „megfognia” valakit. Sokszor terhére van egy fiúnak az ilyesmi, mégis tehetetlenül hagyja, hogy a lány „lefoglalja” őt, és még mások szemében is téves látszatot keltsen. Udvarias stílusban, de egyértelműen el kell hárítaniuk az ilyen egyoldalú „tapadást”, kisajátítást!

Mind a fiúknak, mind a lányoknak meg kell tanulniuk felnőtt, intelligens keresztények módjára viszonyulni az ismerkedés és párkeresés kérdéséhez. Túl komoly és fontos dolog ez, túl szép és érzékeny isteni ajándék ahhoz, hogy megengedhető lenne könnyelműen, gondatlanul vagy faragatlanul viszonyulni hozzá. Vegyék a lányok természetesnek, ha egy fiú tisztelettel és állhatatosan közeledik hozzájuk. Ha nem áll fenn valamely kizáró ok részükről, akkor adjanak lehetőséget, bizalmat az ismerkedési folyamathoz. Miért ne beszélhetnének nyíltan egymással arról – azt követően, hogy már szót váltottak az udvarlási vagy ismerkedési szándékról -, hogy az ismerkedéssel még nem kötelezik el magukat, barátkozásuk éppúgy végződhet negatív döntéssel, mint pozitíval. Megbeszélhetik, hogy nyílt őszinteséggel törekszenek megismerni egymást, eközben pedig mindketten kérik Isten tanácsát, vezetését, sőt együtt is tehetik ezt. Lehet, hogy azután meggyőződnek arról, hogy megtalálták egymásban az Istentől adott segítőtársat. De az a meggyőződés is megérhet bennük, hogy nem illenek egymáshoz, le kell zárniuk a barátságukat. Ha mindvégig keresztény módon folyt az ismerkedés, akkor ezt rossz érzések és emlékek nélkül, búcsúzóul, egymással tisztelettel kezelve fogva tehetik meg.

Szükséges hangsúlyozni, hogy az ismerkedést vagy barátságot csak biztos meggyőződéssel zárja le akár a fiú, akár a lány. Különösen a lányok hajlamosak túl gyorsan – olykor egyenesen pánikszerűen – véget vetni a barátkozásnak, valamely negatív benyomás alapján, vagy attól félve, hogy a fiú beleéli magát a dologba, esetlen hogy belemennek valamibe, amiből később kellemetlenebb kilépni. Sokszor magyarázat nélkül, vagy kellő és értelmes magyarázat híján teszik ezt, a fiú pedig – akinek egy bizonyos határon túl már nem illik kérdezősködni, hanem „tudomásul illik venni a megváltozhatatlant” – megsebződik és megkeseredik. Gyötri a talány, és fölényesnek, bántónak érzi a lány viselkedését. A lányok is fontolják meg tehát, hogy megismerkednek-e egy fiúval. Ha vállalkoznak rá, akkor a másik iránti tisztelet megköveteli, hogy beérett meggyőződéssel és tapintatos, de világos indoklással zárják le az ügyet. Ez nem azt jelenti, hogy halogassák a döntés közlését. Ha tisztán kialakul a meggyőződésük, és ezt Isten színe előtt is megvizsgálták, akkor a lehető legrövidebb időn belül hozzák ezt a másik tudomására. De gondolják meg – beleélve magukat a másik helyzetébe, érzésvilágába -, hogy milyen módon és alkalommal teszik meg. Nem jó, nem szabad egy – talán egész életre szóló – fájdalmas miértet vagy sebet hagyni a másikban.

A fiúk is fontolják meg, hogy miként utasítanak vissza egy lányt – még abban az esetben is, ha kissé taszítóan közeledne hozzájuk, és akkor is, ha egy barátságot kell lezárniuk. Sajnos

nagyon sok fiú „barbár” módon intézi az ilyesmit. Egyesek jól célzott, ironikus megjegyzésekkel hátrítanak, vagy szinte indokolás nélkül és kíméletlenséggel zárnak le egy előrehaladott barátságot is. (Nemegyszer egy újabb lány iránti szimpátiájuk miatt.) Itt is érvényes – mint az élet minden területén – a Jézus által lefektetett „arany szabály”: „Amit szeretnétek, hogy az emberek veletek tegyenek, ti tegyétek azt ővelük.” (Mt. 7: 12) Fiúkkal és lányokkal egyaránt megesis azonban az is, hogy gyávaságból húzzák az időt, az után is, hogy meggyőződtek arról: részükről le kell zárni a kapcsolatot. Így aztán egyre kínosabb lesz a helyzet, és végül talán a lehető legszerencsétlenebb és bántóbb módon vetnek véget a barátságnak. Bizony a negatív döntést is jól meg kell fontolni, Isten tanácsát kell kérni mind a meghozatalához, mind pedig közlésének mikéntjéhez. Mindenképpen tisztességgel, erkölcsi bátorsággal kell ezt megtenni, törekedve arra, hogy a másinak a lehető legkevesebb lelki kárt okozzuk.

Nagyon komoly szabály az, hogy nem szabad játszani az érzelmekkel: „A szívekkel való játszadozás nem csekély bűn a szent Isten szemében.” (E. G. White: i. m., 60. o.) Az egész életre kiható lelki sérülés okozását nem büntetik úgy, mint a maradandó nyomot hagyó testi sértést, annak ellenére, hogy a kártétel sok esetben még nagyobb. Mindazonáltal Isten előtt feljegyeztetik a vétek. Hány fiatal élet roppant meg tizen- és huszoneves korban a szerelmi csalódásból fakadó idegösszeomlás következtében, a gondatlanságból okozott lelki sértés miatt!

Az alábbi levélrészlet jól mutatja, milyen bizonytalanok sokan, és milyen tudatlanul és felelőtlenül viselkednek egymás iránt az ismerkedés és udvarlás során: „Bázelben járva beszélgettem Edittel arról, hogy te figyelemmel kíséred őt. Megkérdeztem tőle, teljesen biztos-e abban, hogy szeret téged annyira, hogy egész életére hozzád kösse magát. Azt felelte, még nem döntött végérvényesen ebben a kérdésben. Mondtam neki, tudnia kell, hogy milyen lépést tesz, és nem volna szabad bátorítania az őt kedvelő fiatalembert, ha nem szereti. Egyszerűen azt mondta, nem tudta, szeret-e téged, de azt gondolta, hogy ha eljegyzed, akkor talán megismerhet. Ám igazából egyikőtöknek sem volt alkalmá a megismerkedésre...

Elmondta nekem, még nem döntött, de te sürgeted és szereted őt, ő viszont nem tudja azt mondani, hogy szeret téged, noha nagyon kedves és figyelmes vagy. Akkor jussatok megállapodásra! – mondtam én. – Ne bíztasd tovább!” (E. G. White: i. m., 16. o.)

Még néhány dologra hívnám fel a figyelmet, amelyek magától értetődőek ugyan, a tapasztalat mégis azt mutatja, hogy szükséges szólni ezekről. Ha egy fiú ismerkedést kezdeményezett egy lánnyal – bármilyen szinten is -, de közben rájön, hogy sokkal inkább valaki más lenne hozzá illők és ahhoz vonzódik, akkor zárja le az előző barátkozást (az előbbiekben vázolt becsületes módon), mielőtt a másik lánnyal közelednék. Feltétlen erkölcsi kötelessége ez mindkét lány iránt. Lehet, hogy tévedés volt az előző ismerkedése, viszont a lány nem így látja ezt, és emiatt neki nagyon fájó lesz a kapcsolat lezárása. Annál inkább elkötelezett a fiú az idejében történő tisztességes lezárásra. A másik lány pedig, ha jó érzésű keresztény, akkor – bármilyen viszonzáshoz viszonyítva is egyébként – semmiképpen sem fog szóba állni a fiúval addig, amíg azt látja, hogy szorosabb barátság fűzi őt egy másik lánnyal. Nem akar fájdalmat okozni annak a lánynak, nem akar tisztességtelen lenni iránta, és a fiút sem akarja ilyesmiben támogatni. Mindez persze ugyanígy érvényes fordítva is, ha a lány jut olyan meggyőződésre, hogy tévedés volt a barátkozása, és inkább vonzódna egy másik, hozzá illőbb fiúhoz. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy magát az ismerkedés kezdeményezését, illetve annak az elfogadását is jól meg kell gondolni, erkölcsi alapra helyezni, és Isten tanácsát kérő, hitbeli döntést hozni ezzel kapcsolatban.

Sokszor előfordul – főként akkor, ha egy lány már nagyon férjhez akar menni, vagy egy fiú nagyon meg akar nőszülni -, hogy minden kételyt, ellenérzést, felmerülő aggodalmat elnyomnak magukban, amolyan féltudatos módon, csak hogy meg ne hiúsuljon a régóta és

hőn óhajtott házasságkötés. Végzetes hibát követ el, aki így cselekszik. Megfontolandóak az alábbi sorok: „Akik elhatározták, hogy semmi olyat nem tesznek, ami ne tetszenék Istennek, azok miután ügyüket őszintén elé tárták, tudni fogják, melyik irányba haladjanak... Őszinte keresztény nem kovácsol terveket ezen a területen sem, míg nem tudja, hogy Isten jóváhagyja-e. Nem akar választani magának, hanem abban bízunk, hogy Isten választ neki... Nem szeretném, ha ezt úgy értenétek, hogy bárki is szerelem nélkül kössön házasságot. Ez bűn volna. De megengedhetetlen, hogy a képzelet és az érzelmek által irányított ösztönös természet végül pusztító kárt okozzon... A házasság befolyásolja és meghatározza életedet, ezen a világon éppúgy, mint az eljövendőben... Ha van valami, amit nyugodt érveléssel és szenvedélymentes ítélettel kell mérlegelni, akkor ez a házasság kérdése. (E. G. White: i. m., 29-30. o.)

Sokszor jellemző az is, hogy a fiatalok – barátok és barátnők – mindent aprólékosan megbeszélnek egymás között e témával kapcsolatban. Rögtön elújságotlák egymásnak, hogy ki közeledik hozzájuk, vagy ki kivel kezdeményezett barátságot. Aztán jönnek a visszamondások, a „kavarások”, a félreértések, a kínos magyarázkodások, vagy éppen az „összeszervezések”. Olyan szent és komoly dologról van szó, hogy ez igen méltatlan viszonyulás a témához. Ne süllyedjünk egy pletykálgató, szerelmi ügyeken csemegéző baráti társaság vagy klub szintjére! Nem kell rögtön kikürtölni, ha észrevettük, hogy vonzalomféle alakul két fiatal között Senkinek sincs oka és joga arra, hogy ezt mindjárt kommentálja, vagy arról „gondoskodják”, hogy a másoktól hallott vélemények és megjegyzések mielőbb visszajussanak az érintettekhez! Szégyenletes és alacsonyrendű dolog ez, és a fiatalok lelkében, sőt a kapcsolatukban is könnyen kárt tehet!

Távolról sem érintettünk minden kérdést, hanem csak néhányat a legfontosabbak közül.